

Sølvskillingen

Der var en skilling, den kom blank fra mønten, sprang og klang, »hurra, nu skal jeg ud i den vide verden!« og det kom den.

Barnet holdt fast på den med varme hænder, og den gerrige med kolde, klamme hænder. Den ældre vendte og drejede den mange gange, mens ungdommen straks lod den løbe videre. Skillingen var af sølv, havde meget lidt kobber i sig og var allerede et helt år ude i verden, det vil sige ude omkring i det land hvor den var møntet. Så kom den på rejse ud af landet, den var den sidste af landets mønt der blev tilbage i pengepungen dens rejsende herre havde med, han vidste ikke selv han havde den før den kom ham mellem fingrene.

»Her har jeg jo endnu en skilling hjemmefra!« sagde han, »den kan gøre rejsen med!« og skillingen klang og sprang af glæde da han puttede den igen i pungen. Her lå den hos fremmede kammerater der kom og gik. Den ene gjorde plads for den anden, men skillingen hjemmefra blev altid tilbage. Det var en udmærkelse.

Nu var allerede flere uger forbi, og skillingen var langt ude i verden uden just at vide hvor. Den hørte af de andre mønter at de var franske og italienske. Den ene sagde at nu var de i den by, den anden sagde at de var i den, men skillingen kunne ikke gøre sig forestilling derom, man ser ikke verden når man altid er i pose, og det var den. Men som den en dag lå der, mærkede den at pengepungen ikke var lukket, og da listede den sig til åbningen for at kigge lidt ud. Det skulle den nu ikke have gjort, men den var nysgerrig, det straffer sig. Den gled ud i bukselommen, og da om aftenen pengepungen blev lagt til side, lå skillingen endnu hvor den lå, og kom med klæderne ud på gangen, der faldt den straks på gulvet. Ingen hørte det, ingen så det.

I morgenstunden kom klæderne ind, herren tog dem på, rejste bort, og skillingen kom ikke med, den blev fundet, skulle igen gøre tjeneste, gik ud med tre andre mønter.

»Det er dog rart at se sig om i verden,« tænkte skillingen, »kende andre mennesker, andre skikke.«

»Hvad er det for en skilling?« blev der lige i det samme sagt. »Den er ikke landets mønt! Den er falsk! Duer ikke!«

Ja, nu begynder skillingens historie, som den siden fortalte den.

»Falsk! Duer ikke! Det fór igennem mig,« sagde skillingen. »Jeg vidste jeg var af godt sølv, god klang og med ægte præg. De måtte bestemt tage fejl, mig kunne de ikke mene, men mig mente de dog. Mig var det de kaldte falsk, jeg duede ikke! «Den må jeg give ud i mørke,« sagde manden som havde den, og jeg blev givet ud i mørke og så igen skældt ud ved dagslys – »falsk, duer ikke! Den må vi se at blive af med.«

Og skillingen sitrede mellem fingrene hver gang den i smug skulle listes bort og gælde for landets mønt.

»Jeg elendige skilling! Hvad hjælper mig mit sølv, mit værd, mit præg, når det ikke har noget at betyde? Man er for verden hvad verden tror om en! Det må dog være skrækkeligt at have en ond samvittighed, at liste sig frem på det ondes vej når jeg, der dog er aldeles uskyldig, kan være således til mode ved bare at have udseendet deraf! – Hver gang jeg blev taget frem, gruede jeg for de øjne der ville se på mig. Jeg vidste at jeg ville blive stødt tilbage, kastet hen ad bordet som var jeg løgn og bedrag.

Engang kom jeg til en stakkels fattig kone, hun fik mig i dagløn for sit slid og slæb, men hun kunne nu slet ikke blive mig kvit, ingen ville tage imod mig, jeg var en sand ulykke for hende. « »Jeg er såmænd nødt til at narre nogen med den,« sagde hun. »Jeg har ikke råd til at gemme på en falsk skilling. Den rige bager skal have den, han kan bedst tåle det, men en uret er det alligevel jeg gør!«

»Nu skal jeg endogså belemre konens samvittighed!« sukkede det i skillingen. »Er jeg da virkelig på mine ældre dage blevet så forandret?«

»Og konen gik til den rige bager, men han kendte alt for godt til de gangbare skillinger, jeg fik ikke lov at ligge hvor jeg lå, jeg blev smidt i ansigtet på konen. Hun fik intet brød for mig, og jeg følte mig så inderlig bedrøvet ved at være møntet således til andres fortræd, jeg som i unge dage havde været så frejdig og så sikker, så bevidst om mit værd og mit ægte præg. Jeg blev så melankolsk som en stakkels skilling kan blive det når ingen vil have den. Men konen tog mig hjem igen, betragtede mig ret inderligt, mildt og venligt. »Nej, jeg vil ingen narre med dig,« sagde hun. »Jeg vil slå et hul i dig så at enhver kan se at du er en falsk ting – og dog – det falder mig nu så ind – du er måske en lykkeskilling, ja, det vil jeg tro! Den tanke kommer over mig. Jeg slår et hul i skillingen, trækker en lidse gennem hullet og giver så nabokonens lille barn skillingen om halsen som lykkeskilling.«

Og hun slog et hul i mig. Det er aldrig behageligt at blive slået hul i, men når hensigten er god, kan man tåle meget! En lidse fik jeg igennem mig, blev en slags medalje at bære. Jeg blev hængt det lille barn om halsen, og barnet smilede til mig, kyssede mig, og jeg hvilede en hel nat på barnets varme, uskyldige bryst.

I morgenstunden tog moren mig imellem sine fingre, så på mig og havde sine egne tanker derved, det fornemmede jeg snart. Hun fik en saks frem og klippede lidsen over.

»Lykkeskilling!« sagde hun. »Ja, det skal vi nu se!« og hun lagde mig i surt så at jeg blev grøn. Derpå kittede hun hullet til, gned mig lidt og gik så i mørkningen til lotterikollektøren for at få en lotteriseddel der skulle bringe lykke.

Hvor var jeg ilde til mode! Det klemte i mig som om jeg skulle knække over. Jeg vidste jeg ville blive kaldt falsk og smidt hen og det lige foran den mængde skillinger og mønter der lå med indskrift og ansigt som de kunne være stolte af. Men jeg slap. Der var så mange mennesker hos kollektøren, han havde så travlt, jeg fór klingende i skuffen mellem de andre mønter. Om der siden blev vundet på sedlen, ved jeg ikke, men det ved jeg, at allerede den næste dag var jeg kendt som en falsk skilling, lagt til side og sendt ud for at bedrage og altid bedrage. Det er nu ikke til at holde ud når man har en reel karakter, og den kan jeg ikke nægte mig selv.

I år og dag gik jeg således fra hånd til hånd, fra hus til hus, altid udskældt, altid ilde set. Ingen troede mig, og jeg troede ikke mig selv, ikke verden, det var en svær tid.

Da kom en dag en rejsende, ham blev jeg naturligvis snydt på, og han var troskyldig nok til at tage mig for gangbar mønt. Men nu skulle han give mig ud, og da hørte jeg igen de råk: »Duer ikke! Falsk!«

»Jeg har fået den for ægte!« sagde manden og så nu ret nøje på mig. Da smilede hele hans ansigt, det plejede ellers aldrig noget ansigt ved nøje at se på mig: »Nej, hvad er dog det!« sagde han. »Det er jo en af vore egne landets mønter, en god, ærlig skilling hjemmefra som man har slået hul i og kalder falsk. Det var ganske morsomt det! Dig skal jeg dog opbevare og tage hjem med!«

Det fór af glæde gennem mig, jeg blev kaldt en god, ærlig skilling, og hjem skulle jeg, hvor alle og enhver ville kende mig og vide at jeg var af godt sølv og med ægte præg. Jeg kunne gerne have gnistret af glæde, men det ligger nu ikke i min natur at gnistre, det kan stål, men ikke sølv.

Jeg blev svøbt ind i fint hvidt papir for ikke at blandes med de andre mønter og komme bort, og kun ved festlig lejlighed når der mødtes landsmænd, blev jeg vist frem og overmåde vel omtalt. De sagde at jeg var interessant. Det er morsomt nok at man kan være interessant uden at sige et eneste ord!

Og så kom jeg hjem! Al min nød var forbi, min glæde begyndte, jeg var jo af godt sølv, jeg havde det ægte præg, og det var mig slet ikke til fortræd at man havde slået hul i mig som falsk. Det gør ikke noget når man ikke er det! Man skal holde ud, alt kommer i tiden til sin ret! Det er nu min tro!« sagde skillingen.